

Ilustrirani Slovenec

Celo IV

Tedenska priloga »Slovenca« (št. 293) z dne 23. XII. 1928

Štev. 52



Leopold Layer: Rojstvo Gospodovo

Oljnata slika, ena najlepših slik Gospodovega rojstva na Slovenskem, iz dobe okrog l. 1800., nahaja se v ljubljanskem Narodnem muzeju.

Bolezen angleškega kralja

Ob priliki proslave 10 letnice premirja se je angleški kralj Jurij močno prehladil. Dobil je pljučnico in njegovo življenje je viselo že na niti. Ker bo trajalo vsekakor še dlje časa, preden bo okreval in bo mogel zopet izvrševati svoje vladarske posle, je bil sestavljen posebni regentski svet, ki nadomešča začasno kralja. Sestavljen je iz kraljice (v sredini), prestolonaslednika valeskega princa (na desni) in canterburyškega nadškofa (na levi) ter ministrskega predsednika Baldwina, lorda-kanclerja Hailshama in yorškega vojvode.



Slika na levi:

Velikanski korupcijski škandal v Parizu

V Parizu je prišlo pred kratkim do velikega bankrota, ki je vzbudil ogromno senzacijo, saj gre za primanjkljaj 100 do 125 milijonov frankov in ogoljufani so bili predvsem mali ljudje. Nekaj premetenih sleparjev je namreč ustanovilo posebni koncern, ki se je pečal s prodajo ničvrednih borznih papirjev. Da bi lažje slepil ljudi, je imel veliko število podružnic po vseh večjih mestih in izdajal list »Gazette du Franc et des Nations«, ki je lagal ljudem o visokih kurzih omenjenih papirjev. Največjo pozornost vzbuja ta polom zlasti še zato, ker je zapletenih v škandal veliko število uglednih aktivnih politikov. Naša slika nam kaže poslovne prostore podjetja.

Spodaj:

Božič na velemestni pošti

O božičnih praznikih se spominjajo prijatelji prijateljev, otroci staršev, starši otrok itd. Vsak skuša razveseliti sorodnika in prijatelja s primernim darilom ali mu pa piše vsaj razglednico. To lepo in hvalevredno navado pa seveda občutijo zlasti pošte, ki morajo posredovati za praznike promet, kakor sicer nikoli v letu. Velemestne pošte morajo o praznikih razposlati na sto in stotisoče paketov ter milijone in milijone drugih poštnih pošiljk. Naša slika nam kaže pogled na dvorišče glavne paketne pošte v Berlinu o božiču z nepregledno vrsto paketnih avtomobilov, ki razvažajo darove.



Nadvojvoda Oton

najstarejši sin zadnjega avstrijskega cesarja Karla. Nadvojvoda Oton je dopolnil 20. p. m. 16 let in postal s tem po habsburškem hišnem štatutu polnoleten. Madžarski monarhisti so uprizorili ob tej priliki velike manifestacije za vzpostavitev kralja.



Z 10 letnice proslave zedinjenja v Mariboru dne 1. decembra

Ogromno zborovanje na Glavnem trgu.

Zgoraj na desni: **B. Kufundžič**

I. podpredsednik naše narodne skupščine.

Na desni: **Nova naša podmornica „Smeli“**

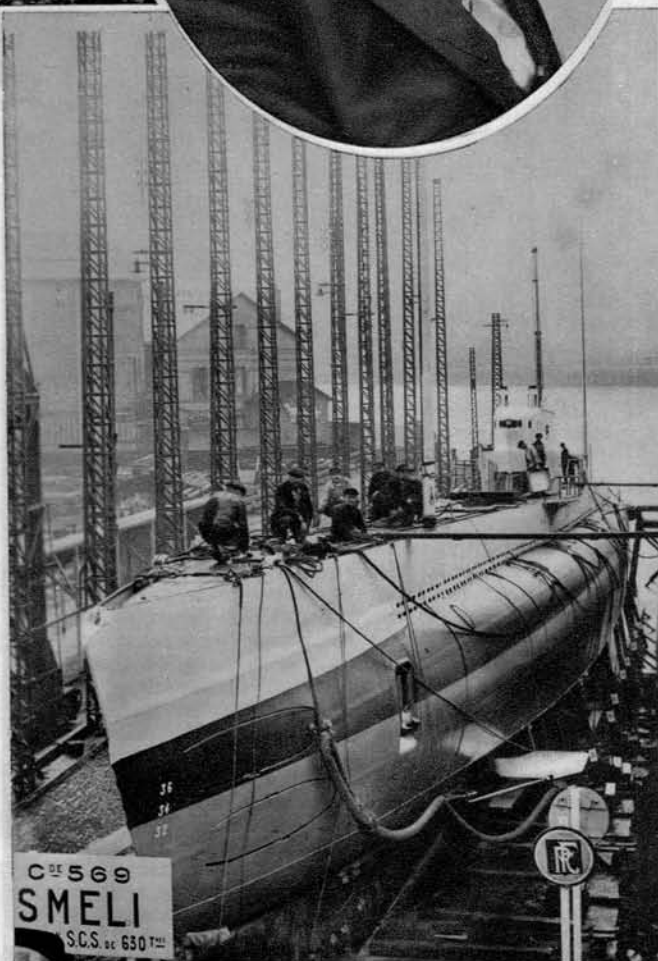
ki je bila spuščena v morje dne 1. t. m. v Nantesu (Francija). Načrte za novo jugoslovansko podmornico je napravil glavni inženier Saarske ladjedelske družbe g. S i m o n o t, po čigar načrtih so zgrajeni tudi vsi drugi novejši francoski podmorski čolni. — Njena dolžina znaša 68 m, širina 5.40 m, višina 9 m, tonaža, kadar je nad vodo 650 ton, potopljena pa 810 ton. Jeklen oklep je debel 14 mm.

Dva Dieselmotorja, vsak z gonilno silo 740 konjskih sil, oskrbujeta njen pogon, kadar plove na morski površini. V tem slučaju znaša povprečna hitrost 14 vozlov in pol na uro. Akcijski radij je velikanski: 7.000 morskih milj, torej iz Nantesa v Newyork in nazaj, kar je nekaj izrednega za podmorske čolne s to tonažo.

Za podmorsko plovbo sta določena dva druga električna motorja francoske znamke, katerih vsak more razviti 550 konjskih sil in dati ladji hitrost $9\frac{1}{4}$ vozla. Potopiti se more v 40 sekundah in zdržati pod vodo na daljavo 100 milj. Baterija 140 akumulatorjev v skupni teži 90 ton hrani električne motorje. Potopiti se more v globino 92 m. S tremi periskopi, ki so najnovejšega modela, more opazovati morsko površino še tudi tedaj, kadar je že 13 m globoko v morju. A tudi tedaj, kadar je dosegel najnižjo možno globino, more z akustičnimi aparati nadzirati morsko površino in tudi na razmeroma velike daljave ugotoviti pozicijo ladij in drugih podmornic, tudi če so pod vodo, ne da bi se mu bilo treba kakorkoli izdati sovražniku.

Oborožen je z enim 10 cm topom in enim 40 mm brzostrelnim proti letalom. Ima 6 torpednih cevi, ki morejo lansirati 55 cm in 53.3 cm torpede. Poleg teh šestih velikih cevi sta še dve manjši za lansiranje 45 cm torped. Ta dispozicija se je izkazala kot najpraktičnejša in nadkrili oboroženost vseh dosedanjih podmornic.

Posadka znaša 43 mož in tri častnike. Moštvo je dokaj udobno nameščeno v prednjem in zadnjem oddelku, mojstri imajo svoje kabine in prav tako častniki.



Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu



Kante Matko
(* 1856), solnik in nar. gospodar.



Klotutar Leonart
(1819—1901), bibličist.



Karinger Anton
(1829—1870), slikar.

»In ti Betlehem, zemlja Judova...«



Pogled na Nazaret

Na levi:

Cerkev Marijinega oznanenja v Nazaretu

Koptijski duhovniki pojo v sveti noči evangelij na vse štiri strani sveta.

Spodaj:

Cerkev Gospodovega rojstva v Betlehemu

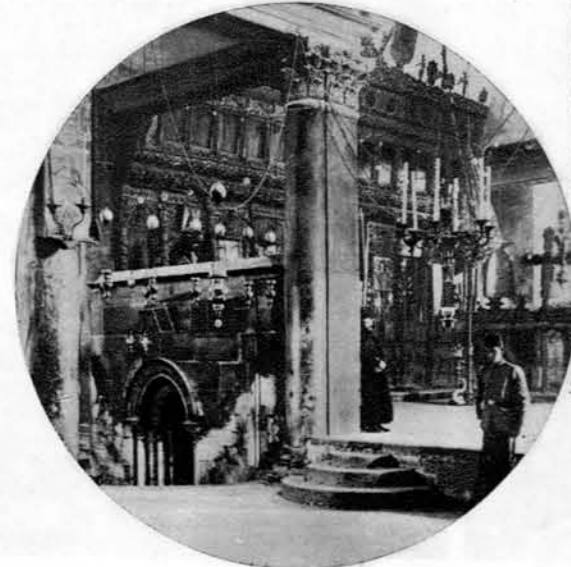


Slovesna procesija iz cerkve Gospodovega rojstva
v Betlehemu, katere se udeležujejo tisoči in tisoči vsako leto.

Na levi:

Notranjščina cerkve Gospodovega rojstva

Spodaj na levi je vhod v rojstno votlino. Ta cerkev je najstarejše krščansko svetišče sveta.



Pogled na današnji Betlehem od daleč

Na desni:

Na cesti iz Jeruzalema v Betlehem

Spodaj:

Pogled na današnjo ulico v Betlehemu

Zaradi številnih samostanov in svetih krajev je mesto jako živahno.



Zajemanje vode v vodnjaku pastirjev
pri Betlehemu

O božiču hite pastirje s svojimi družinami in čredami od daleč po to vodo, ker jim prinaša po stari legendi srečo.

Votlina Gospodovega rojstva

v cerkvi Jezusovega rojstva v Betlehemu.

Na desni:



polje, zvezde so migljale v svojem čarobnem sijaju, misli so uhajale v preteklost, na začetek odrešenja in njegovega nadaljevanja v človeštvu. Čutil sem bližino teh skrivnostnih dogodkov, ne le kot zgodovinskih dejstev, ampak kot činov, ki so trkali tudi na mojo osebnost in osebno doživetje teh verskih resnic. Ostal bi najrajši v takem premišljevanju do polnoči, da bi šel naravnost obhajati spomin Jezusovega rojstva s presv. daritvijo, pri kateri prihaja na drug način zopet na zemljo. Toda kakor vsako življenje sploh je bilo tudi moje bivanje v Sv. deželi le popotovanje. Drugi dan na vse zgodaj je bil na programu Hebron z Abrahamovim grobom v dolini Mambre, vse judovsko gorovje in njih mesta do Jafe. Moral sem zato iti k počitku za dobrih par uric. Saj me je frančiškanski brat prišel klicati, da nisem zamudil sv. trenutka, da bi obhajal polnočnico na kraju Jezusovega rojstva. In sem šel surno, kakor pastirji ob rojstvu Gospodovem, po raznih hodnikih v zakristijo cerkve sv. Katarine. Tam sem si nadel mašno obleko in majhen arabski pastirček me je privedel kot ministrant v votlino Jezusovega rojstva, razsvetljeno od 53 svetilk. Razen naju ni bilo nikogar na posvečenem prostoru. Ne vem, ali sem kdaj prej tako živo občutil prihod Gospodov pri sv. daritvi in tako iz srca zapel: Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji! Bila je zame res »sveta noč, blažena noč!«

M. Slavič.



Iz devete dežele

Sv. Miklavž in božič, lepi, prelepi imeni za otroke. Koliko vročih molitvic, glasnih želja, prelestnih sanj, srčnih hrepenenj se dviguje ob tem času iz otroških src. Sladčice, konjički, vozički, vlaki, punčke, razna glasbila itd. itd. kdo na svetu ve imena za vso neskončno vrsto čudovitih stvari, ki roje ob tem po glavcih naših malčkov.

Le malo kdo seveda pri tem pomisli na tisto deveto deželo. od koder večina teh stvari prihaja. Ne, niti ni to deveta dežela, temveč le mrzla Nemčija. kjer izdelujejo preprostejše igračke celi okraji kot domačo obrt, podobno kakor pri nas na Dolenjskem suho robo.



V delavnici za vozičke in konjičke

pri delu pomagajo tudi otroci.

Na levi:

Izdellovalke las za punčke

lasje so navadno iz svile. časih pa tudi pravi.



Slikanje in ilčanje okrasov

za božična drevesca.

Spodaj:

„Sladek stroj“

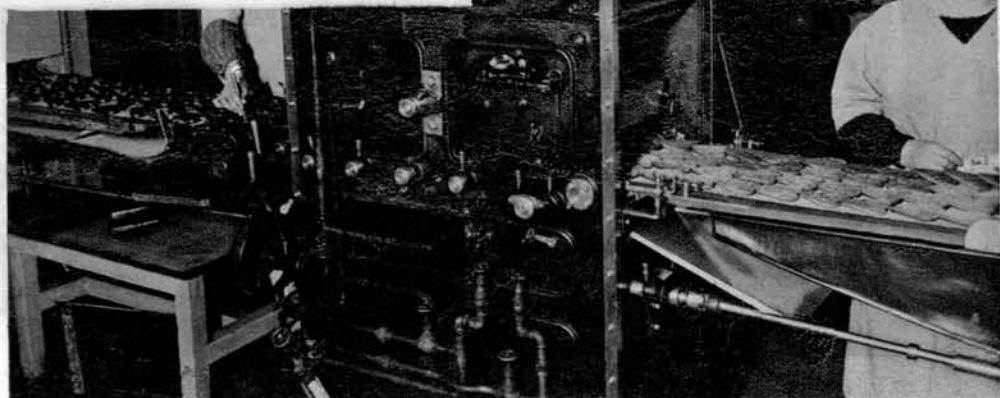
Industrijsko izdelovanje raznih sladčic.



Pogled v delavnico nürnberških tovarnen za igračke

Mazanje že dogotovljenih lokomotiv. Izdelovanje igračk ni razvito v Nemčiji le kot domača obrt, temveč tudi kot industrija. Nje središče je v Nürnbergu. Od tam pride večina kovinastih vlakov, strojčkov itd. itd.

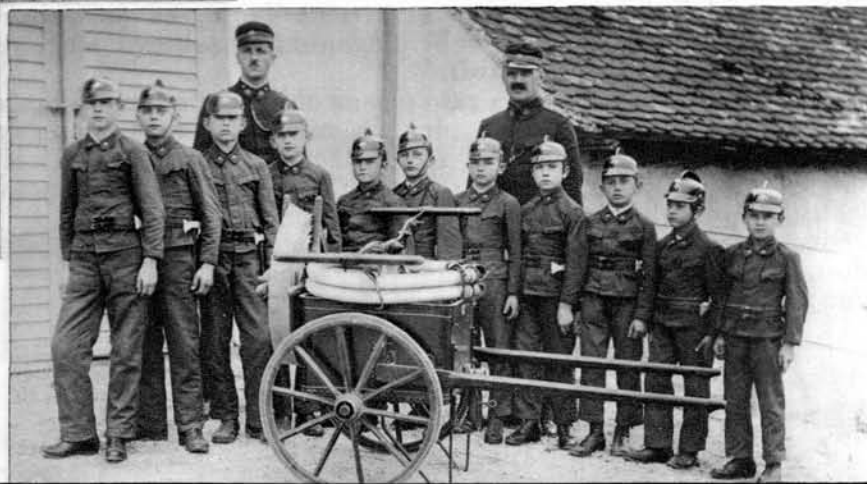
Razen igračk je Nürnberg tudi središče industrijskega izdelovanja neštetihi vrst slaščic. Da, vsaj Nürnberg bi pa že lahko imenovali otroško — deveto deželo.





Strašna nesreča

se je dogodila nedavno pri Sv. Juriju v Slov. goricah. V šketovi hiši so bili sami doma štirje otroci. Poltretjeletni je stikal okrog neugaslega štedilnika, zanesel iskre med cunje, ki so začele tleti in vsi štirje otročki so se zadušili v dimu. Z obupano materjo sočuvstvuje ves okraj, nesrečni oče je pa odšel lani služiti kruha sedaj mrtvim otrokom v — Ameriko.



Spodaj:

Gasilno društvo v Peklu pri Poljčanah

je uvedlo svoj gasilski naraščaj, ki ga vadita gg. Medved in Bauman. Otroci imajo s tem veliko veselje in koristno zabavo, gasilno društvo pa skrbi tako za že izvežban naraščaj. Bajje nameravajo posneti to zanimivo in uspelo novost tudi nekatera druga gasilna društva.



Rešitev šifrirane številčne uganke v »Il. Slov.« št. 50. Prva in peta navpična vrsta dasta: I. Franc Prešern, V. Krst pri Savici, Besede pa so sledeče: 1. Pinska; 2. rudarstvo; 3. atlas; 4. nasičiti; 5. colaprag; 6. Poturica; 7. rudnik; 8. elipša; 9. špela; 10. etnavezuv; 11. rajniš; 12. ednice; 13. nastilja. Vseh pravih rešitev je prispelo 187. Za I. nagrado sta bila izžrebana: Cernetič Silvester; za II. nagrado pa: Jurij Cvetko, Imeno pri Judčetrtku.

Besede k božični križaljki: Vodoravno: 2. veznik; 4. prva mati; 6. škandal; 8. pri-slov kraja; 10. latinski veznik; 9. žensko ime; 11. veznik; 12. moč; 13. oblika poun. glag. biti; 14. morska žival; 16. darilo sv. 3. kraljev; 18. veznik; 19. prostor; 21. znana opera; 24. drag kamen; 26. primorski veznik; 27. Jezus (hrv.); 29. krdelo; 31. hrast; 33. praznik; 34. orožje; 35. zaimek (osebni); 37. ploskovna mera; 38. dvoživka; 40. star veznik; 41. žensko ime; 42. judovski kralj; 48. ces. namestnik v Indiji; 53. steva v Juž. Ameriki; 54. prebivalec puščave; 56. reka v Sloveniji; 57. ustanovitelj »Domoljuba«; 59. izmet ognjenika; 60. kaže naša križaljka; 61. mesto v Furlaniji; 63. plaz; 64. sveti čas; 65. rimski denar; 66. reka v Rusiji; 68. gora na Koroskem; 69. del leta; 72. je naša križaljka; 74. znan kvartet; 77. težko kovaško kladivo; 79. reka v Sloveniji; 80. kaznivo dejanje; 81. orodje, ki se rabi pri oranju; 83. medmet; 84. strojarski pripomoček; 85. ptič; 86. judovski učenik; 87.

isto kot 54. vodoravno; 90. irski advokat (fonetično); 92. obljubljen dežela; 93. grški instrument; 94. mesto ob Črnem morju; 95. medmet; 96. prelaz iz Idrije v Vipavo; 98. vstavi; pit; 99. pesniška oblika; 101. dvojica; 102. klica; 103. število; 105. otok v Sredozem. morju (srb.-hrv.); 107. vrtnarsko orodje; 110. osebni zaimek; 111. kem. znak za redko kovino; 112. nasip; 114. ptič z Nove Zelandije; 116. grška črka; 117. posebna oblika kisika; 118. vprašalna členica; 120. doba; 121. latinski osebni zaimek; 123. vstavi; vo; 124. dvojica; 125. staroslovansko božanstvo; 126. poklic; 127. ptič. — Navpično: 1. reka v Sloveniji; 2. krilo; 3. godalo; 5. drag kamen; 6. duša pri luči; 7. dimnikarsko orodje; 15. drevo (tropično); 16. ime sv. kralja; 17. napis na križu; 20. prvi oče; 22. praznik; 23. pražival; 25. romarsko mesto v Tibetu (fonet.); 28. povratni zaimek; 30. Jezusov rednik; 31. hiša; 32. priganjalno sredstvo; 35. Mati božja; 36. planota v Aziji; 39. kjer se žge oglje; 42. znana cigara; 43. prva mati; 44. kemičen znak za redek element; 45. zaimek; 46.

trdilna členica; 47. iso kot 60. vodoravno; 48. veznik; 49. kemičen znak za element; 50. vrsta usnja; 51. Mencinger-jev roman; 52. optičen aparat; 53. Slap v Sloveniji; 55. mesto v Dalmaciji; 56. svetopisemska oseba; 58. grška črka; 59. prebivalec severa; 62. mesto v Palestini; 64. pisalna potrebščina; 65. pom. glagol (201.); 66. prikuha; 67. operni pevec; 69. razdobje; 70. svetopisemska oseba; 71. žensko ime; 72. gorovje med Evropo in Azijo; 73. puščava v Aziji; 75. mestno zabavišče; 76. rimski pozdrav; 79. priprava za ribolov; 82. darilo sv. 3. Kraljev; 84. zaimek; 88. igralna karta; 89. kem. znak za spojino; 91. stavba na vrtu; 94. drag kamen; 97. rimski bog (hišni); 100. pijača; 103. Evropsko mesto; 104. strojarski pripomoček; 106. kadilna priprava; 108. trdka za čevlje; 109. insekt; 113. merska enota za električno; 115. reka v Rusiji; 119. slika (grška); 121. gorovje na Grškem; 122. ptica; 125. izraz za mir.

Sergej Minclov:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XI. poglavje.

Če so navkreber jahali, je bilo konjem težko, navzdol pa jahačem. Od časa do časa se je moral po teh strminah zlekniti konju po hrbtu in iztegniti noge do samih konjskih ušes. Konj čepi na repu in drsi navzdol; malo manjka, da ne prične še človek z njim vred kozolce prevračati. Bog ne daj, da bi se tod jezdec zvrnil s konja; zlomil bi si nogo ali roko ali oboje in si potolkel glavo. Vse naokrog namreč štrli ostro kamenje. Tudi steza ponekodjenja, ostane

samo struga od usahlega hudournika. Včasih so se konjiči mukoma vzpenjali kakor po škrbinasti lestvici.

Naposled so se potniki vendar spustili v dolino in se je zopet pričela ravna pot. Zadnji vodnik je pognal konja in dohitel Grigorija, ki je jezdil zadaj.

— No, zdaj smo že prešli čez Ojsko gorovje! — je rekel. — Pravijo mu tudi Malo Sleme.

— Potem pa pride še Veliko Sleme ali kaj?

— Seveda... glej ga, kako kvišku štrli! — Ivan je pokazal z roko naprej. — Po kosilu se bomo vzpenjali nanj. Naprej pa pride še Markovo Sleme in potem Aradansko...

— Potemtakem je pa dosti vseh teh slemen?

Naš modni kofiček

Zimske večerne prireditve

Kakor se poleti razvija družabno življenje na prostem, v kopališčih in letoviščih, na izletu in v sportu, tako se pozimi uveljavlja pred vsem na raznih bolj ali manj sijajnih prireditvah v plesnih dvoranah. Te prireditve zahtevajo glede obleke višek izbranosti in elegancje, saj se ljudje gibljejo v neposredni bližini, pod neizprosno jasno električno lučjo, na parketu, v prostoru, ki je že sam po sebi eleganten in zahteva eleganco v kretanju in vsej zunanosti.

Nemalo skrbi prizadeva zato plesna obleka mladim deklicam, ki se pripravljajo na prvi ples, in nič manj njih materam. Treba je nastopiti odlično in se izogniti vsemu kričečemu vsiljevanju, obenem pa tudi preveliki skromnosti, ki bi napravljala vtis neznatnosti. Vsekakor se smemo vedno zanesti na to, da se uveljavijo mladost, zdravje in ljubeznivo, naravno občevanje tudi v manj dragocenem okviru.



Tistim, ki so že izkušene v družabnem življenju in na plesnem parketu, ni treba svetov glede oblek, ker same najbolj vedo, kaj jim najlepše pristaja. Marsikatera si zna z neverjetno skromnimi sredstvi pomagati do

vedno novih, elegantnih kombinacij in izprememb na enih ter istih oblekah. Izbran okus in primerna spretnost delata čudeže.

Naš današnji model predstavlja elegantno večerno obleko iz belega ali drugače nežnobarvnega crepe de Chine-a; spodnji del je sestavljen iz dveh zvončastih volantov, zgornji del je gladek, pas sklepa lepa zapon, ob vratnem izrezku je bogato vezen. Obleko izpopolnjuje v kroju ravna, a bogato okrašena svilena vrhna jopica.

Drugi model kaže dragocen večerni plašč oblike cape iz hermelina. Ovratnik je zelo širok, plašč bogato nabran. S črno obleko se zliva plašč čudovito lepo.

Vzorec izredno elegantnega in praktičnega plašča podaja tretja slika. Plašči v tej obliki varujejo posebno zgornji del života, ki je dejansko najbolj občutljiv, in so obenem zelo elegantni; zato je naravno, da postajajo vedno bolj priljubljeni tako za zimo kakor za pomlad in jesen. Predstojeci vzorec si moramo predstavljati kot kroj iz mehkega svetlega sukna z ovratnikom iz dragocene kožuhovine skladne barve. Paziti je, da soglaša s plaščem tudi barva klobuka.

— Dosti. Sedem visokih slemen je in potem pride še reka Us. Joj, kakšna voda je to! Bog pomagaj!

— Onstran reke pa se že pričinja Urjanhaj?

Vodnik je zmajal z razmršeno črno glavo, češ, da še ne.

— Do Urjanhaja, kamor ste vi namenjeni, imate še kake tri dni pota od te vode! Le zapomni si: od reke Usa morate vedno proti jugu naprej, pa pridete naravnost tja, kamor hočete!

— Kaj je treba meni pomniti? Saj ne vodim jaz karavane!

— Tisto že... od Usa, ti pravim, morate torej vedno proti jugu naprej...

Spredaj skozi drevesa se je lesketala reka. Sprednji vodnik se je ustavil in čakal na karavano, ki se je bila preveč raztegnila.

Oja ni prevelika in preširoka, včasih sega do kolen, včasih do pasu. Kdor jo brodi, mora zelo paziti; preveč je namreč deroča in kaj lahko človeka prekucne ob kamenje in potolče do smrti. Okoli, kamor nese oko, je vse polno tega kamenja, sivega, okroglega proda: v strugi leži in tudi na obrežju ni

nič drugega videti, da se zdi ko da bi bil namenoma kdo stresel te kamene v širokem potoku po hribu navzdol. Oja se zvija po tem produ kakor sinja žilica po sencih.

— Nikar ne glejte vode, gospodje trgovci, navzgor morate gledati! — je opozoril vodnik, — sicer se vam bo v glavi zvrtele!

Spustil se je po strmem bregu v vodo; za njim so sledili drug za drugim ostali. Prod je zaropotal, voda je pričela brizgati in žuboreti okrog konjskih nog. Grigorij je poškilil navzdol in videl, da leti reka besno naprej in spodnaša konju noge, ki mu sega voda že do trebuha. Kar namah je zmanjkalo tal pod zadnjimi nogami, konj je napol počenil, voda ga je sunila strani in ga odnesla s strujo vred.

Grigoriju je upadlo srce. Ozrl se je na reko, pa je ni več spoznal. Zazdelo se mu je, da vidi namesto vode okoli sebe nekaj živega, nepremagljivega, mrzlega, strašnega...

— Pusti povodec! Ne vódi konja! Prost naj bo! — so zakričali neki glasovi.

(Dalje prihodnjic.)